

Fackligt program för SAC Syndikalisterna

ORGANISERA!

*"Tag er i akt! Reta inte detta folk som producerar allt
och som bara behöver stå still för att bli fruktansvärt."*

Honoré Gabriel Riqueti de Mirabeau

Till Sveriges arbetare!

En fackförening består av arbetare som tillsammans slåss för sina intressen. Det var självklart i arbetarrörelsens barndom. Mot arbetarna stod arbetsköparna och de borgerliga statsmakterna. De fackliga striderna undergrävde arbetsköparnas makt och utmanade på så vis hela klassamhället.

I dagens globaliserade kapitalism möter arbetande människor i stort sett samma motstående intressen. Strävan efter bättre levnadsvillkor är en kamp mellan klasser. Visionen om arbetarnas demokratisering av produktionen återstår ännu att förverkliga. Men på arbetsplatserna finner vi sällan de kämpande fackföreningar vi behöver.

Fackförbunden inom LO, TCO och SACO brukar stolt påstå att Sverige har världens starkaste fackföreningsrörelse. Då framhåller man att drygt 80 procent av arbetskraften är fackligt ansluten och att kollektivavtal täcker ca 90 procent av arbetsplatserna. Samtidigt känner arbetande människor in på bara kroppen hur arbetsköparna flyttar fram sina positioner. Fackens höga organisations- och täckningsgrad är uppenbarligen ingen garanti för en framgångsrik kamp.

Vi syndikalister anser att det i själva verket är de fackliga byråkratierna som är starka, medan rörelsen

på många håll dött ut. Alla som idag vill återskapa en rörelse värd namnet måste utgå från golvet, från arbetares förmåga att ta kampen i sina egna händer. För SAC, Sveriges Arbetares Centralorganisation handlar det om att återfinna syndikalismens rötter och anpassa dem till dagens kapitalism.

Det är viktigt att inse hur fackföreningarnas historiska vägval till sist kväst arbetarkampen i vår tid. De flesta fackföreningar utvecklade tidigt en byråkrati, ett skikt av representanter med beslutsmakt över arbetarna. Byråkratin närmade sig arbetsköparna och den politiska makteliten i samförstånd. Häremellan grundlades ett nationellt klassamarbete mot slutet av 1930-talet, som kommit att kallas "den svenska modellen". Facken godtogs som part under förutsättning att arbetsköparnas herravälde och vinstflöden lämnades ostörda.

Sedan dess har facken, arbetsköparna och staten tillsammans bekämpat all självständig arbetarkamp. Parternas samsyn fångades på ett träffande sätt av LO:s ordförande Arne Geijer då han uttalade att den låga deltagarfrekvensen vid fackföreningsmöten är ett tecken på att organisationen fungerar.¹ SAC och andra fackföreningar som inte fogat sig i samförståndet har man försökt utradera eller oskadliggöra.

¹Ur LO:s tidskrift Fackföreningsrörelsen, november 1960.

Då fackrepresentanter ställt sig i vägen för arbetarna har otaliga arbetare funnit sig tvungna att strida mot dubbla motståndare. En våg av vilda strejker från slutet av 1960-talet visade vad arbetarna kan åstadkomma på egen hand. Förbundsledningarna återtog dock greppet, vidhöll samförståndspolitiken och passiviserade medlemmarna ytterligare. Därmed öppnades dörren för arbetsköparnas offensiv. Fackförbundens avlönade staber kan aldrig mäta sig med styrkan hos arbetskraften, den resurs som bär upp produktionen och hela samhället.

SAC har inte gått samma öde till mötes som andra fackföreningar. Vi har alltid varit en medlemsstyrd och partipolitiskt obunden fackförening. Dock har rörelsen i viss utsträckning oskadliggjorts i samförståndets skugga, även om organisationen undgått uttradering. Medlemsbasens fackliga engagemang har mattats av och lagts i händerna på ett fåtal förtroendevalda. SAC serverar ofta medlemmarna med i huvudsak defensiva förhandlingar.

Sedan ett par år tillbaka genomsyras dock SAC av en facklig nytändning. Allt fler medlemmar bygger en kamporganisation på sina arbetsplatser och sträcker ut solidariteten långt utanför syndikalismens led. Programmet du håller i handen avspeglar denna viljeriktning.

I tre avsnitt konkretiseras våra strävanden för

den närmsta tiden. Första avsnittet spaltar upp vår ambition som kamporganisation. Andra avsnittet summerar SAC:s tillstånd idag. Det tredje avsnittet skissar upp några av de steg vi behöver ta för att bli en betydande kraft i klasskampen.

Programmet är tänkt att fylla både en intern och en utåtriktad funktion. Genom programmet samlas medlemskåren kring en gemensam inriktning och antar ett styrdokument för organisationen. Texten är samtidigt en introduktion till SAC avsedd för alla arbetare som vill ta strid mot arbetsköparna. Programmet innehåller inte de fackliga krav som syndikalister driver eller de kampmetoder som brukas. Såväl krav som metoder utformas av medlemmarna på arbetsplatserna och anpassas efter respektive bransch. Det är således i fackföreningens lokala enheter som du möter vår konkreta kamp.

1. En facklig organisation

SAC:s ambition är att vara en facklig kamporganisation. En kamporganisation bärs upp av medlemmar som agiterar bland arbetskamraterna, organiserar på jobbet och förhandlar eller på annat sätt drabbar samman med arbetsköparna. Agitationen skapar enighet kring gemensamma krav. Organisationen bygger en beredskap för kollektiva aktioner. Denna aktivism ger tyngd bakom kraven. Det sam-

manhållande kittet är solidariteten mellan medlemmarna, ömsesidig hjälp för ömsesidig nytta.

Kamporganisationens byggstenar kan sammanfattas i följande punkter;

1. Medlemmarna ska driva en kollektiv kamp på sina arbetsplatser. Det gäller att samla kollegorna oavsett yrkestillhörighet och sätta personalstyrkan i rörelse.

2. Det fackliga arbetet ska vara lokalt baserat: i första hand i sektioner på varje arbetsplats vilka bildar syndikat i respektive bransch, i andra hand i Lokala Samorganisationer (LS) på orten och i distrikt som flera näraliggande LS bildar. Därutöver bildar medlemmarna de samarbetsorgan de anser sig behöva mot arbetsköparna.

3. Vår organisation ska således ha en dubbel struktur: lokala branschorgan och lokala geografiska organ. Den dubbla strukturens syfte är att mångdubbla styrkan mot arbetsköparna. Sektioner och syndikat bildar en samlad front i respektive bransch. LS och distrikt möjliggör solidaritet över branschgränserna.

4. Den egentliga kampen förs på basplanet och kan endast byggas underifrån. SAC är ett redskap för samarbete mellan landets alla LS. På samma sätt bygger syndikaten samarbetsorgan i form av rikstäckande federationer i respektive bransch.

5. Den fackliga verksamheten skall styras av medlemmarna inne på arbetsplatserna och därigenom ges ett underifrånperspektiv. Erfarenheten visar att då arbetarna förlorar kontrollen över kampen går kampen ofta förlorad.

6. Det fackliga arbetet ska bygga på medlemmarnas ideella aktivism. De så kallade amatörerna är de verkliga experterna. Centralt anställda fackliga organisationer (FO) bidrar med värdefull juridisk och annan kompetens.² Men arbetarna på golvet känner bäst sin situation och vet vad som behöver göras.

7. Som komplement till det ideella engagemanget behöver organisationen i viss utsträckning avlösnade insatser i det fackliga arbetet. Dessa anställda kamrater ska stötta bildandet av aktiva sektioner, syndikat och LS. Ambitionen är att begränsa de anställdas roll i fackliga ärenden till att ge råd till lokala aktivister och endast driva särskilt svåra ärenden.

8. Facket ska vara ett offensivt redskap. Det räcker inte att stanna vid redan uppnådda rättigheter, positionerna bör ständigt flyttas framåt. Kampen är sårbar om den endast består av reaktioner på

²) Begreppet ombudsman som förekommer i andra fackförbund användes inom SAC fram till kongressen 2006, då det ersattes av termen facklig organisation. Termbytet betonar att de centrala funktionärerna ska bistå medlemmarnas egen organisering och inte bara driva medlemmarnas ärenden.

arbetsköparnas angrepp. Arbetarna ska helst ligga steget före och gärna överrumpla motparten.

9. Direkta aktioner på och kring arbetsplatserna är nödvändiga för att pressa tillbaka arbetsköparna. Fackliga aktivister behöver vara väl förtrogna med den legalistiska strategin, d.v.s. möjligheten att stödja sig på lagar och kollektivavtal i förhandlingar och domstolar. Juridiken är dock otillräcklig eftersom den framförallt ger stöd för defensiva krav.

10. SAC är inget självändamål. För medlemmarna är det naturligt att söka tvärfackligt och utomfackligt samarbete med alla arbetskamrater. SAC ser det som angeläget att länka arbetsplatskampen till andra kamper i samhället. Arbetarklassens positioner bör flyttas fram mot företag, statliga, mellan- och överstatliga organ. Här fordras lokala, nationella och globala samarbeten.

11. Dagens fackliga kamp har ett långsiktigt perspektiv. Den ingår som en del av en världsomspännande rörelse för en annan och bättre värld där alla beslut fattas av dem som berörs. Därför kan kampen inte begränsas till ekonomiska krav och inte bara handla om arbetsplatserna. Att överlämna politiken till diverse partier som andra fackföreningar har gjort lönar sig dåligt.

2. SAC idag

SAC har i likhet med övriga fackföreningar länge upplevt ett slumrande engagemang. Det fackliga arbetet har i hög grad överlåtits till SAC:s FO och LS förhandlare vilka driver ärenden åt medlemmarna. Fackföreningen har kommit att fungera som serviceorganisation i alltför hög grad.

I en sådan organisation är det sammanhållande kittet svagt. FO och förhandlare tillvaratar ofta medlemmens intressen genom ett ensidigt givande. Det stärker sällan den mottagande medlemmens självförtroende eller solidariska anda. Förhållandet kan karaktäriseras som en klientrelation. Solidariteten behöver en annan grogrund, den ömsesidiga kamratrelationen. Endast här kan den gemensamma styrkan växa.

Då SAC uppträder som serviceorganisation bedrivs i huvudsak defensiva förhandlingar och organisationen har svårt att flytta fram positionerna. Organisationens begränsningar kan summeras i följande punkter;

1. Fram till 1970-talet byggde svensk syndikalism på stora arbetarkollektiv inom främst byggnads-, skogs- och gruvsektorn. Organisationens fäste utgjordes av en rad landsbygdsorter med ett fåtal näringar. Medlemskapet i LS förde samman män-

niskor som arbetade inom samma områden. Sedan dess har organisationens tyngdpunkt förskjutits till större städer. Medlemmarna jobbar i en uppsjö branscher och är ofta få syndikalister på jobbet. På mötena i LS och distrikt träffas sällan medlemmar med samma arbetsköpare vilket gör det svårare att se gemensamma intressen. Det fackliga arbetet tenderar att individualiseras.

2. Det ökade antalet branscher inom SAC understryker behovet av just branschorgan, men idag har sektioner och syndikat inte bildats i tillräcklig utsträckning. Följaktligen saknas underlag för federationer i många branscher. Medlemmarna får då vända sig till sina LS och distrikt. Dessa saknar dock ofta såväl fackliga forum som förhandlare, varför medlemmarna vänder sig till SAC:s FO.

3. SAC:s FO närmar sig medlemmarnas arbetsplats utifrån. De bär ofta med sig större juridiska kunskaper och fackliga erfarenheter än medlemmarna. Ett fåtal anställda får således lätt en något styrande roll, trots SAC:s unika medlemsdemokrati och en ödmjuk hållning från FO.

4. I takt med att det fackliga arbetet överlåtits till FO har arbetet begränsats till förhandlingar. Organiseringen och agitationen, som behövs för att bygga en kollektiv beredskap för aktioner, har ofta försummats. Det har gjort strategin alltför legalis-

tisk och defensiv. Skickliga förhandlare förändrar inte legalismens begränsningar. I ett klassamhälle är lagarna framförallt skrivna för arbetsköparna. Kollektivavtalen bekräftar framförallt de stora samförståndsfaekens eftergifter och otillräckliga landvinningar.

5. En överbetoning av legalism flyttar kampen från arbetarna på golvet till förhandlingsbordets juridiska spel och ytterst till Arbetsdomstolen (AD). När domstolen tar över dömer rätten ur ett uppifrånperspektiv. AD är en korporativistisk klassdomstol. Dess praxis är arbetarfientlig, i synnerhet mot SAC och andra minoritetsfaek. Domstolen står heller inte fri från den sexism och rasism som präglar rättstillämpningen i övrigt. Att förlita sig på juridiken är högst otillräckligt.

6. SAC har inte upphört att vila på kämpande arbetarkollektiv. Men en klar förskjutning har skett mot att FO och förhandlare servar medlemskåren. Stödet leder sällan till större aktivitet eller nya medlemmar. Det försvårar syndikalismens föresats att vara en bred solidarisk kraft bland arbetarna. SAC lutar ibland åt organisationsegoism, där FO, förhandlare och medlemmar tenderar att endast värna sina närmsta intressen.

3. Organisering

SAC behöver en framåtsyftande organisering för att kunna avancera från service- till kamporganisation. Exakt vilka steg som behöver tas låter sig inte fastslås i ett fackligt program.

Allt fler medlemmar provar sig fram lokalt, utbyter erfarenheter och organiserar vidare. Denna process behöver uppmuntras och spridas i hela medlemskåren. Följande rader tar fasta på några huvudpunkter i den pågående organiseringen och anger en färdriktning i linje med SAC:s ambitioner.

Organisering underifrån

På många håll tar medlemmarna lokalt över ansvaret för det fackliga arbetet. Det innebär en förskjutning från SAC till LS, och från LS ut till sektioner och syndikat. Det sker successivt i takt med att förmågan och förutsättningarna växer. Många LS bildar särskilda kommittéer för förhandlingarna, utser ansvariga i styrelsen eller väljer andra former. Nya sektioner och syndikat har bildats och driver sina ärenden.

Där branschorganisering nått längst driver medlemmarna i första hand fackliga frågor genom sin sektion, i andra hand via syndikatet, i tredje hand hämtas uppbackning från LS vilka samordnar

kampen genom distrikten. LS och distrikt kallar in SAC:s FO endast i undantagsfall. De LS som är helt beroende av centrala organisationer bör uppmuntras att stegvis överta sina ärenden. De LS som har en egen förhandlingsverksamhet bör sammanföra medlemmar branschvis och få till stånd sektioner och syndikat.

Ett underifrånperspektiv kräver mer än att SAC organiserar arbetare i allmänhet. Arbetarklassen idag är skiktad och splittras på grund av boendeort, bransch, kön, yrke, etnicitet, anställningsform och -grad samt sexuell läggning m.m. En framgångsrik fackförening förutsätter att alla känner sig välkomna. Arbetarrörelsens kamp bör genomsyras av insikt om och en konfrontation med strukturella orättvisor. Underordnade och diskriminerade arbetare bör ha ett avgörande inflytande på förtroendeposter och i klasskampen som helhet.

Levande solidaritet

Allt större del av medlemskåren aktiverar sig och står på egna ben i det fackliga arbetet. Det innebär inte att mindre aktiva kamrater eller sämre fungerande organisationsenheter lämnas därhän. Tvärtom ökar kommunikationen och samarbetet mellan organisationens olika delar. Flera LS har startat så kallade fackliga verkstäder där medlemmarna

dryftar läget på arbetsplatserna och tillsammans utarbetar strategier. Även sedvanliga styrelse- och medlemsmöten ges ett fackligt innehåll, från att ha dominerats av ideologiska och allmänpolitiska frågor utan tillräcklig förankring på arbetsplatserna. Distrikten används alltmer för att stötta varandras fackliga arbete.

Kampen kollektiviseras på många arbetsplatser och orter. Syndikalister agerar tillsammans med kollegor i andra fack. Några LS har kompletterat det fackliga arbetet inne på arbetsplatserna med aktioner utifrån. Via konferenser har kamperfarenheter fått spridning över landet. På nationell nivå har branschspecifika möten och kurser hållits vilket genererat nya sektioner och syndikat.

Den direkta kommunikationen och samarbetet behöver stärkas mellan organisationens alla delar. Det kollektiva agerandet genom LS och distrikt räcker inte, branschorganen behöver byggas ut och tyngdpunkten förskjutas till sektioner och syndikat. Ett internationellt fackligt samarbete bör sökas på organiserings alla nivåer.

SAC:s begränsade materiella och mänskliga resurser bör exempelvis satsas på kurser, konferenser, medlemstidningar och annat som bygger upp självorganiseringen. I takt med att det ideella engagemanget och förmågan att stötta varandra

ökar får alla syndikalister ut mer av medlemskapet. Det möjliggör minskade centrala kostnader, avgifts-sänkningar och en överföring av resurser till lokal självverksamhet.

En slagkraftig rörelse

Den fackliga nytändningen råder bot på slagsidan mot legalism. Många medlemmar återupplivar direkta aktioner och vinner strider som de inte skulle ha rott hem endast vid förhandlingsbordet. Klassiska metoder som strejk, blockad, maskning och "arbete efter regelboken" berikas med nya kreativa kampformer. Allt fler behärskar lagar och avtal samtidigt som nya vägar stakas ut då juridiken inte står på vår sida. Vilka aktioner som är lämpliga måste bedömas utifrån varje enskild strid, endast praktiken kan utvisa vad som ger bäst resultat. En myriad av kampmetoder skänker syndikalismen möjlighet att bli en bred folkrörelse.

Antaget av SAC:s kongress 2006

SAC Syndikalisterna
Box 6507
113 83 Stockholm
www.sac.se